

# รูปแบบการบริหารชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาความสามารถในการสอนภาษาไทยของครูในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

## A Model for Administration of Professional Learning Community to Develop Thai Language Teaching Capacity of Teachers in Schools under the Offices of Primary Education Service Area in Three Southern Border Provinces

สุธิภรณ์ ขนอม<sup>1\*</sup>, รัตนา ดวงแก้ว<sup>2</sup>, สัจจวรรณ ัจดกระโทก<sup>3</sup>, และ วรณนะ หนูหมื่น<sup>4</sup>  
Sutiporn Khanom<sup>1\*</sup>, Ratana Daungkaew<sup>2</sup>, Sungworn Ngudgratoke<sup>3</sup>, and Wanna Numun<sup>4</sup>

<sup>1,2,3</sup>แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช  
<sup>1,2,3</sup>Program in Educational Administration, School of Educational Studies, Sukhothai Thammathirat Open University

<sup>4</sup>ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์  
<sup>4</sup>Department of Educational Foundation, Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University

\*ติดต่อผู้เขียน sutipornkh23@gmail.com

ส่งบทความ 3 มีนาคม 2560 | แก้ไข 11 พฤษภาคม 2560 | ตอรับ 17 พฤษภาคม 2560 | เผยแพร่ 28 มีนาคม 2561

### บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาความสามารถในการสอนภาษาไทยของครูประถมศึกษา 2) สร้างรูปแบบการบริหารชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาความสามารถในการสอนภาษาไทยของครูประถมศึกษา และ 3) ทดลองและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการบริหารชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาความสามารถในการสอนภาษาไทยของครูประถมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบและสร้างรูปแบบเบื้องต้น ระยะที่ 2 ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 17 คน และพัฒนารูปแบบครั้งที่ 1 สันทนาการกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 20 คน สอบถามผู้บริหารสถานศึกษาและครูภาษาไทยระดับประถมศึกษา จำนวน 705 คน และพัฒนารูปแบบ ครั้งที่ 2 และระยะที่ 3 ทดลองและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบกับผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาและครู จำนวน 13 คน จาก 2 โรงเรียน และพัฒนารูปแบบครั้งที่ 3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ ประเด็นการสนทนากลุ่ม แบบสอบถามความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ ซึ่งมีค่าความเที่ยง เท่ากับ .91 คู่มือการใช้รูปแบบ แบบสัมภาษณ์พฤติกรรมการสอนภาษาไทย แบบสอบถามความพึงพอใจของครู และแบบสัมภาษณ์ความพึงพอใจของนักเรียน การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนด้วยการวัดซ้ำ และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยปรากฏว่า 1) องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาความสามารถในการสอนภาษาไทยของครูประศึกษามีสององค์ประกอบหลัก คือ (ก) แนวคิดและหลักการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ ค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วม ความร่วมมือของทีมงานที่มุ่งเน้นการเรียนรู้ การเรียนรู้ร่วมกันและการประยุกต์ใช้ การแบ่งปันวิถีปฏิบัติ ความมุ่งมั่นในการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง และเงื่อนไขการสนับสนุนและการสร้างความสัมพันธ์ และ (ข) กระบวนการบริหารชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขึ้นวางแผน ขึ้นดำเนินการ ขึ้นตรวจสอบ และขึ้นปรับปรุงแก้ไข 2) รูปแบบการบริหารชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาความสามารถในการสอนภาษาไทยของครูสร้างขึ้นภายใต้ 2 องค์ประกอบหลักดังกล่าวที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน และ 3) ผลการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบ พบว่า มีความเหมาะสมสอดคล้องและมีความเป็นไปได้ในระดับมาก และพฤติกรรมความสามารถในการสอนภาษาไทยของครู 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ความสามารถในการสอนภาษาไทย ด้านกลวิธีการสอน และด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน มีพัฒนาการสูงขึ้น ครูมีความพึงพอใจต่อรูปแบบในระดับมากที่สุด และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการสอนของครูในระดับมาก

คำสำคัญ: การบริหาร, ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ, การสอนภาษาไทย, ประถมศึกษา, สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

## Abstract

The objectives of this research were 1) to study the components of professional learning community administrative model in developing Thai language teaching capacity of elementary school teachers in three southern border provinces; 2) to develop the professional learning community administrative model in improving Thai language teaching capacity of elementary school teachers; and 3) to try out and evaluate quality of the professional learning community administrative model in improving Thai language teaching capacity of elementary school teachers.

The research process comprised three stages: The first stage was the synthesis of components of the model and creation of the preliminary model; the second stage was the verification of appropriateness and feasibility of the preliminary model by interviewing 17 experts and then developing the first draft of the model, conducting a focus group discussion involving 20 experts and using questionnaires to collect data from 705 school administrators and Thai language teachers at primary education level, and then developing the second draft of the model; and the third stage was the try-out and verification of the second drafted model with 13 primary school administrators and Thai language teachers from two primary schools and then developing the third draft of the model. The employed research instruments were interview forms, a form containing issues for focus group discussion, a questionnaire to assess appropriateness and feasibility of the model, with reliability coefficient of .91, a handbook for using the model, an interview form on Thai language teaching capacity and behavior of teachers, a questionnaire on the teacher's satisfaction, and an interview form on the student's satisfaction. Data were analyzed using the frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, repeated measure ANOVA, and content analysis.

Research findings showed that 1) the developed model for administration of professional learning community to develop Thai language teaching capacity of teachers comprised two main components: (a) the concepts and principles of professional learning community which consisted of six sub-components, namely, shared values and vision, cooperation of learning-oriented team, cooperative learning and application, distribution of practices, commitment for continuous improvement, and conditions for supports and creation of relationship; and (b) the process for administration of professional learning community which comprised four steps, namely, the planning step, the operation step, the verification step, and the improvement step; 2) the model for administration of professional learning community to develop Thai language teaching capacity of primary school teachers was developed under the above two main components that were related and connected with each other; and 3) regarding the try-out results of the developed model, it was found that model was appropriate, relevant and feasible at the high level; the three components of Thai language teachers' teaching capacity, namely, their knowledge and ability of Thai language teaching, their teaching methods and techniques, and their classroom management ability achieved higher level of development; the teachers were satisfied with the model at the highest level; and the students were satisfied with their teachers' teaching at the high level.

Keywords: administration, professional learning community, Thai language teaching, primary education, three southern border provinces

## ■ บทนำ

การจัดการศึกษาในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) ของประเทศไทย จำเป็นต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับสภาพสังคม วัฒนธรรมและความต้องการของท้องถิ่นซึ่งแตกต่างไปจากพื้นที่อื่นๆ ของไทย เนื่องจากพื้นที่เหล่านี้มีความหลากหลายทางศาสนาและวัฒนธรรมมากกว่าพื้นที่อื่นๆ โดยมีชาวไทยมุสลิมร้อยละ 80 ของประชากรไทยทั้งหมด (สำนักพัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้, 2554) ดังนั้น การจัดการศึกษาในพื้นที่นี้จึงไม่เพียงแต่จัดให้ตอบสนองโอกาสทางการศึกษาและสร้างคุณภาพทางการศึกษาเท่านั้น แต่ยังต้องตอบสนองความต้องการ

ตามวิถีอิสลามของชาวไทยมุสลิม ซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ในพื้นที่ รวมทั้งต้องสามารถดำเนินการจัดการศึกษาท่ามกลางปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษาทั้งทางตรงและทางอ้อม

ที่ผ่านมาคุณภาพการจัดการศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังมีปัญหาอยู่มาก ทั้งปัญหาที่เกี่ยวข้องกับความแตกต่างทางวัฒนธรรม ปัญหาที่เกิดจากผลกระทบของความไม่สงบในพื้นที่ ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพการจัดการศึกษาในภาพรวมและมีผลกระทบโดยตรงต่อคุณภาพของนักเรียน โดยเฉพาะในเรื่องการอ่านออกเขียนได้ ซึ่งสะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนจากผลการทดสอบความสามารถด้านการอ่านของ

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการใช้แบบทดสอบคัดกรองของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) และนำผลจากการทดสอบมาจำแนกเด็กออกเป็น 4 กลุ่ม ตามทักษะการอ่านของแต่ละคน ได้แก่ กลุ่มระดับคุณภาพดี พอใช้ ปรับปรุง และอ่านไม่ออกหรืออ่านไม่รู้เรื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2556)

ผลจากการประเมินการอ่านในภาพรวมของประเทศข้างต้นพบว่า จำนวนนักเรียนที่อ่านไม่ออกส่วนใหญ่พบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย ประกอบด้วย จังหวัดยะลา นราธิวาส และปัตตานี ซึ่งมีอัตลักษณ์พิเศษด้านภาษา วัฒนธรรมในการสื่อสารและใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง มีเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจำนวน 9 เขต และมีโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดจำนวน 875 โรงเรียน นักเรียนร้อยละ 86 นับถือศาสนาอิสลาม ซึ่งนักเรียนไทยมุสลิมในพื้นที่นี้จะเริ่มใช้ภาษาไทยในการสื่อสารเมื่อเริ่มเข้าเรียนในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ให้นักเรียนขาดทักษะการใช้ภาษาไทยในการสื่อสาร และส่งผลต่อการสร้างพื้นฐานในการเรียนวิชาอื่น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2556)

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้ภาษาไทยของนักเรียนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ผ่านมาพบว่า มีทั้งปัจจัยส่วนตัว ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยเฉพาะปัจจัยส่วนตัว ซึ่งมักเกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะคิดต่อการเรียนภาษาไทย และนิสัยรักการอ่าน ล้วนมีสาเหตุมาจากปัจจัยด้านครูเป็นสำคัญ เพราะครูเป็นผู้นำหลักสูตรสู่การปฏิบัติจริงในชั้นเรียน การจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนจึงขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ และเทคนิควิธีการของครูแต่ละคน เพราะครูที่มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้อยู่ย่อมสามารถดึงดูดความสนใจของนักเรียนและส่งเสริมนักเรียนให้เกิดการเรียนรู้เต็มศักยภาพ (วิจารณ์ พานิช, 2554)

ปัจจัยด้านครูและบุคลากรทางการศึกษายังคงเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยพบว่า ทุกโรงเรียนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังประสบปัญหาขาดแคลนครูภาษาไทยทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ กล่าวคือ ในเชิงปริมาณ จำนวนครูสอนภาษาไทยที่จบวิชาเอกภาษาไทยมีไม่เพียงพอกับความต้องการ ครูที่สอนภาษาไทยส่วนใหญ่จะไม่ตรงตามสาขาวิชาที่จบการศึกษามา ไม่ตรงกับความรู้ความสามารถของตนเอง ส่วนในเชิงคุณภาพ เนื่องจากสถานการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในพื้นที่

ทำให้ครูบางส่วนย้ายออกจากพื้นที่ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงแก้ปัญหาดังกล่าวโดยจ้างครูในพื้นที่ที่ไม่จบวิชาเอกภาษาไทยมาทำการสอน ส่งผลให้โรงเรียนประสบปัญหาความขาดแคลนในเชิงคุณภาพ เพราะครูเหล่านั้นไม่มีความรู้ความเข้าใจที่ลึกซึ้งในเรื่องหลักสูตร เนื้อหาวิชา และกลวิธีการสอน จึงส่งผลให้คุณภาพการศึกษาของนักเรียนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่ำกว่าในพื้นที่อื่นของประเทศ (สุวิไล เปรมศรีรัตน์, ศิริเพ็ญ อังสิทธิ์พูนพร, อิศระ ชูศรี, และ มยุรี ดาวารพัฒน์, 2553)

สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตระหนักและเห็นความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จึงได้ร่วมกันพัฒนาครูด้วยรูปแบบและวิธีการต่างๆ เช่น การอบรมให้ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเทคนิคการสอนด้วยรูปแบบดั้งเดิมที่เน้นเนื้อหามากกว่าการฝึกปฏิบัติ การศึกษาดูงานสถานศึกษาต้นแบบ การนิเทศ เป็นต้น แต่ผลจากการพัฒนาครูด้วยวิธีการดังกล่าวยังไม่สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ โดยเฉพาะความสามารถในการใช้ภาษาไทยในด้านการอ่าน การเขียน และการสื่อสาร ซึ่งสะท้อนให้เห็นเป็นรูปธรรมจากการทดสอบความสามารถการอ่านของนักเรียนดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่า ควรมีรูปแบบในการพัฒนาความสามารถในการสอนภาษาไทยของครูที่มีความเฉพาะและสอดคล้องกับอัตลักษณ์ของคนในพื้นที่ที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง โดยใช้พลังของครูภาษาไทยในพื้นที่ร่วมกันในการแก้ปัญหาดังกล่าว (เรชา ชูสุวรรณ, จริญญา แสงหวัง, ภิรมย์ จินฮาตา, และ นิดา หมั่นดี, 2554)

ทั้งนี้จากผลการวิจัยที่ผ่านมาชี้ให้เห็นว่า แนวทางการส่งเสริมให้การพัฒนาศักยภาพของครูประสบความสำเร็จจะต้องกระตุ้นครูให้มีความต้องการและกระตือรือร้นที่จะพัฒนาวิชาชีพของตนเองและเต็มใจเข้าร่วมกิจกรรมในการพัฒนาครู โดยผู้บริหารสถานศึกษาและเพื่อนร่วมงานต้องช่วยกันเสริมพลังการเรียนรู้ให้ครูมีพลังใจ พลังสมอง และพลังการปฏิบัติ ซึ่งทำให้เกิดความต้องการในการพัฒนาตนเองให้มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อช่วยเหลือกันในด้านวิชาการ สร้างวิสัยทัศน์ร่วมกันในการจัดการเรียนรู้ และมีวัฒนธรรมการทำงานร่วมกัน ตลอดจนแลกเปลี่ยนเรียนรู้และแบ่งปันประสบการณ์ในการทำงานร่วมกันและให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน นอกจากนี้ การสนับสนุนการพัฒนาความสามารถของครูโดยเครือข่ายครู และความร่วมมือระหว่างเพื่อนร่วมงานจะช่วยให้บทบาทความเป็นมืออาชีพของครูเพิ่มขึ้นและส่งผลให้ครูสามารถค้นพบความต้องการของนักเรียนได้ (DuFour, 2004) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community,

PLC) ที่ได้มีการนำเสนออย่างกว้างขวางทั้งในและต่างประเทศ (DuFour & Eaker, 1998; Wenger & Snyder, 2000; Hord, 2004; Waters & Cameron, 2005; วิจารณ์ พานิช, 2554)

ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นแนวทางการพัฒนาครูให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ แนวคิดนี้ได้ประยุกต์มาจากแนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ (learning organization) ซึ่งการพัฒนาครูด้วยหลักการของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพได้แพร่ขยายไปทั่วทั้งในประเทศแคนาดา สหรัฐอเมริกา และประเทศอื่นๆ ในยุโรปที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศ โดยมีกลยุทธ์สำคัญในการพัฒนาวิชาชีพครู ได้แก่ การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ของวิชาชีพครูที่ทำงานร่วมกัน การกำหนดเป้าหมายร่วมกันเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ และการทำงานร่วมกันของครู ด้วยเหตุผลดังกล่าว ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพจึงเป็นเครื่องมือให้ครูเป็นผู้ลงมือกระทำด้วยตนเองเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงในการจัดการเรียนรู้ ไม่ใช่เป็นผู้รับคำสั่งจากผู้บริหารสถานศึกษาตลอดเวลา จึงอาจกล่าวได้ว่าชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นเครื่องมือปลดปล่อยครูออกจากความสัมพันธ์เชิงอำนาจสู่ความสัมพันธ์แนวราบเพื่อร่วมกันสร้างการเปลี่ยนแปลงให้แก่การศึกษา รวมทั้งสร้างการรวมตัวกันของครูให้เข้มแข็งเพื่อทำงานสร้างสรรค์ แลกเปลี่ยนแบ่งปันประสบการณ์ ซึ่งกันและกัน จนเกิดการสร้างองค์ความรู้ หรือยกระดับความรู้จากการทำหน้าที่สอนของครูในภารกิจประจำวัน (Hord, 2004) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Fullan (2005) ที่พบว่า โรงเรียนที่พัฒนาโดยรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านคุณภาพวิชาชีพของครู สนับสนุนให้ครูเป็นผู้นำร่วม ทำงานร่วม และเรียนรู้ร่วมกันในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับความต้องการและความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาต่างๆ สูงขึ้นอย่างเด่นชัด

นอกจากนี้หลายประเทศที่เป็นผู้นำทางด้านการศึกษามีการตื่นตัวเพื่อเปลี่ยนผ่านการจัดการศึกษาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคศตวรรษที่ 21 โดยนำแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพครู อาทิ ประเทศญี่ปุ่นที่เน้นความสำคัญของการพัฒนาครูโดยให้ครูร่วมกันศึกษาชั้นเรียนเป็นกลุ่ม (lesson study) ประเทศฟินแลนด์เน้นการพัฒนาวิชาชีพครูแบบความร่วมมือแก้ปัญหาเป็นกลุ่ม (problem-solving groups) ประเทศจีนใช้การพัฒนาวิชาชีพครูแบบการพัฒนาบทเรียนและการวิจัยร่วมกัน (lesson group and research group) และประเทศสิงคโปร์ใช้แนวคิดของ PLC เพื่อปฏิบัติการเรียนรู้ตามกรอบของ “สอนให้น้อย เรียนรู้ให้มาก (Teach less, Learn more)”

เป็นต้น (Newmann & Wehlage, 1995) ซึ่งประเทศดังกล่าวล้วนมุ่งเน้นการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ผ่านแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หรือ PLC เพื่อให้เกิดความร่วมมือร่วมกันอย่างแท้จริงบนฐานของการปฏิบัติงานจริง สำหรับประเทศไทย ผู้วิจัยพบว่า มีโรงเรียนจำนวนหนึ่งที่พยายามใช้แนวคิดดังกล่าว แต่ยังเป็นส่วนน้อยที่ได้พยายามปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ด้วยแนวคิด PLC ในการพัฒนาวิชาชีพครูเพื่อการขับเคลื่อนการเรียนรู้สู่ห้องเรียน ดังนั้น ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพน่าจะเป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการพัฒนาครูอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนให้เกิดขึ้นทั้งโรงเรียน

ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงมีความสนใจที่นำแนวคิดของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพมาใช้ในการพัฒนาความสามารถของครูในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยการสร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งผลของการศึกษาดังกล่าวจะช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีแนวทางร่วมกันในการพัฒนาครูให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนภาษาไทยที่มีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้นักเรียนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีผลสัมฤทธิ์ด้านภาษาไทยเพิ่มขึ้นและเป็นไปตามมาตรฐานของหลักสูตร พร้อมทั้งช่วยให้ครูสามารถแสวงหาความรู้และพัฒนาวิชาชีพด้วยตนเองอย่างแท้จริงและยั่งยืน

## วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการพัฒนาความสามารถในการสอนภาษาไทยของครูในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการพัฒนาความสามารถในการสอนภาษาไทยของครูในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้
3. เพื่อทดลองและตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการพัฒนาความสามารถในการสอนภาษาไทย

## กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาความสามารถในการสอนภาษาไทยของครู



ในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นการวิจัยและพัฒนา (R & D) ที่ผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งในการสร้างรูปแบบดังกล่าวเป็นความร่วมมือของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และศึกษานิเทศก์ โดยมี 2 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) แนวคิด/หลักการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ได้มาจากการทบทวนและสังเคราะห์วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง (DuFour & Eaker, 1998; Wenger & Snyder, 2000; Hord, 2004; Waters & Cameron, 2005; วิจารย์ พานิช, 2554) ซึ่งประกอบด้วย 6 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ (1) ค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วม (2) ความร่วมมือของทีมที่มุ่งเน้นการเรียนรู้ (3) การเรียนรู้ร่วมกันและการประยุกต์ใช้ (4) การแบ่งปันวิธีปฏิบัติ (5) ความมุ่งมั่นในการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง และ (6) เงื่อนไขการสนับสนุนและการสร้างความสัมพันธ์ และ 2) กระบวนการบริหารชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพโดยประยุกต์จากวงจรคุณภาพ (PDCA) ตามแนวคิดของเดมมิ่ง (วิจารย์ พานิช, 2554) ประกอบด้วย 4 ระยะ ได้แก่ (1) ขั้นวางแผน (2) ขั้นดำเนินการ (3) ขั้นตรวจสอบ และ (4) ขั้นปรับปรุงแก้ไข ซึ่งทำให้เกิดประสิทธิผลใน 3 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) ความสามารถในการสอนภาษาไทยของครู (2) ความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการบริหารชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และ (3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการสอนภาษาไทยของครู

## ■ วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยเพื่อให้ได้รูปแบบการบริหารชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการพัฒนาความสามารถในการสอนภาษาไทยของครู ผู้วิจัยแบ่งการดำเนินการเป็น 3 ระยะ ดังนี้ 1) สังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบและสร้างรูปแบบเบื้องต้นด้วยการวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสาร บทความ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อสร้างเป็นร่างรูปแบบเบื้องต้น 2) ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบเบื้องต้น โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และศึกษานิเทศก์ จำนวน 17 คน และพัฒนารูปแบบ ครั้งที่ 1 ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบที่พัฒนาครั้งที่ 1 ด้วยกระบวนการ 2 วิธี คือ การสนทนากลุ่มผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และศึกษานิเทศก์ จำนวน 20 คน และการสอบถามกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถานศึกษา ครูภาษาไทย ป.3 และ ป.6 จำนวน 705 คน จากโรงเรียนระดับประถมศึกษาในพื้นที่สามจังหวัด

ชายแดนภาคใต้ และพัฒนารูปแบบ ครั้งที่ 2 (3) ทดลองและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบ โดยการนำรูปแบบไปทดลองใช้กับโรงเรียนในอำเภอเจาะไอร้อง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 3 จำนวน 2 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านบาโจดุดง ซึ่งเป็นโรงเรียนที่ไม่มีครูจบสาขาวิชาภาษาไทย และโรงเรียนบ้านโคก ซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีครูจบสาขาวิชาภาษาไทย โดยทดลองใช้ในภาคเรียนที่ 2/2558 ระยะเวลาทดลองใช้ 1 ภาคเรียน และเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาและครูภาษาไทย จำนวน 13 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมความเป็นไปได้ของรูปแบบ และประเมินความสามารถในการสอนภาษาไทยของครู ในเดือนธันวาคม 2558-มีนาคม 2559 เดือนละ 1 ครั้ง รวม 4 ครั้ง และประเมินประสิทธิผลของรูปแบบ โดยมีตัวชี้วัดสำคัญ ได้แก่ ความสามารถในการสอนภาษาไทยของครู ความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบ ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการสอนของครู และตรวจสอบความยั่งยืนของการนำรูปแบบไปใช้ในเดือนมิถุนายน 2559

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ ประเด็นการสนทนากลุ่ม แบบสอบถามความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ ซึ่งมีค่าความเที่ยง เท่ากับ .91 คู่มือการใช้รูปแบบสัมภาษณ์พฤติกรรมความสามารถในการสอนภาษาไทย แบบสอบถามความพึงพอใจของครู และแบบสัมภาษณ์ความพึงพอใจของนักเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย การหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนด้วยการวัดซ้ำ และการวิเคราะห์เนื้อหา

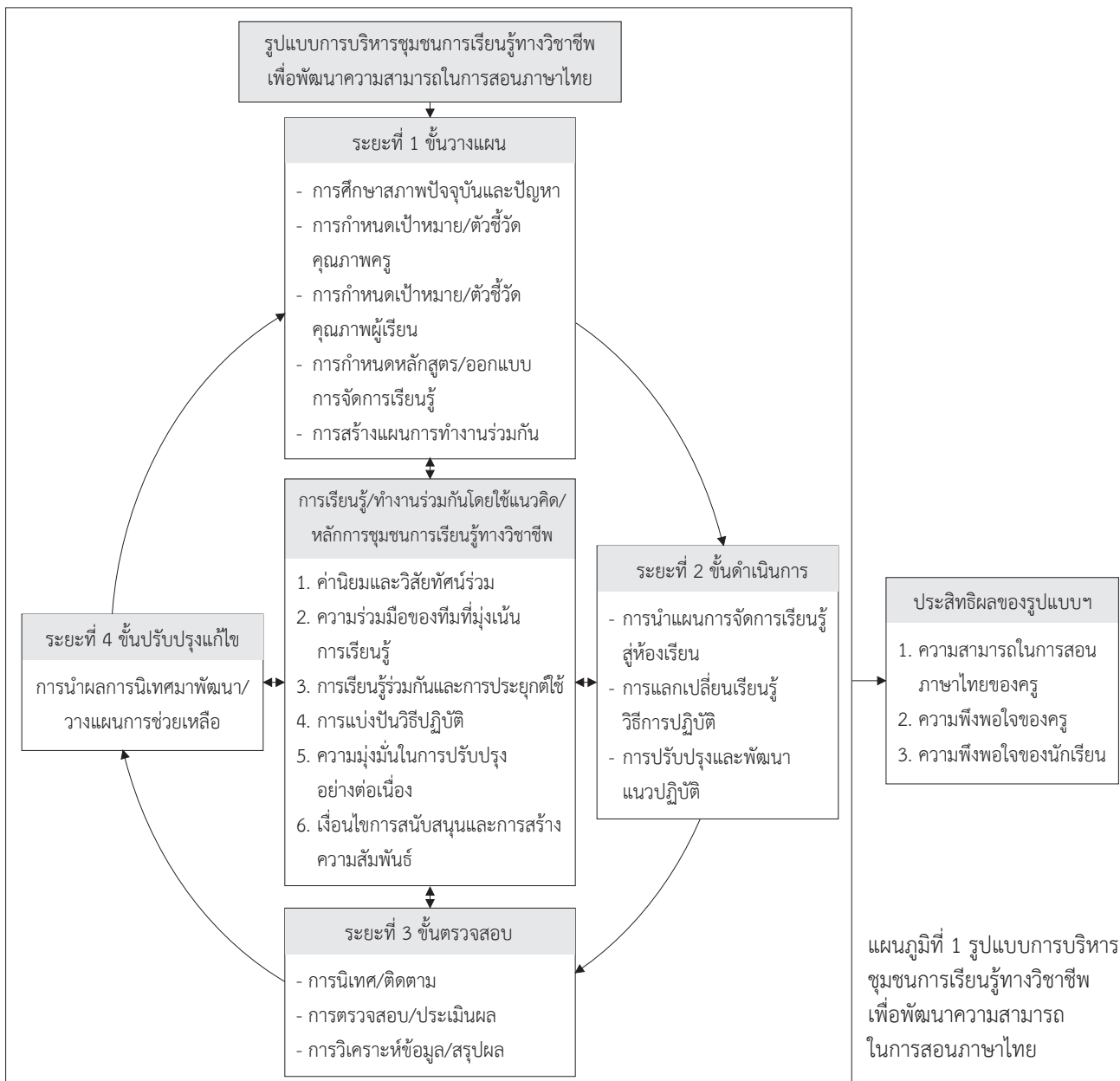
## ■ ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาความสามารถในการสอนภาษาไทยของครูในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วยส่วนสำคัญ 4 ส่วน คือ 1) องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาความสามารถในการสอนภาษาไทย 2) รูปแบบการบริหารชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาความสามารถในการสอนภาษาไทย 3) ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ และ 4) ผลการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบ ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาความสามารถในการสอนภาษาไทย

ของครูในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบหลักคือ 1) แนวคิด/หลักการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ซึ่งประกอบด้วย 6 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ (1) ค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วม (2) ความร่วมมือของทีมงานที่มุ่งเน้นการเรียนรู้ (3) การเรียนรู้ร่วมกันและการประยุกต์ใช้ (4) การแบ่งปันวิธีปฏิบัติ (5) ความมุ่งมั่นในการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง และ (6) เจือินใจการสนับสนุนและการสร้างความสัมพันธ์ และ 2) กระบวนการบริหารชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยประยุกต์จากวงจรคุณภาพ (PDCA) ตามแนวคิดของเดมมิง ประกอบด้วย 4 ระยะเวลา ได้แก่ (1) ขั้นวางแผน (2) ขั้นดำเนินการ (3) ขั้นตรวจสอบ และ (4) ขั้นปรับปรุงแก้ไข

2. รูปแบบการบริหารชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อพัฒนาความสามารถในการสอนภาษาไทยของครูในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย กระบวนการปฏิบัติ 4 ขั้นตอน ซึ่งในแต่ละขั้นตอนมีการบูรณาการเชื่อมโยงกันระหว่างวงจรคุณภาพ (PDCA) ตามแนวคิดของเดมมิง และแนวคิด/หลักการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ให้สอดคล้องกับบริบทในการพัฒนาความสามารถในการสอนภาษาไทยของครู ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังแผนภูมิที่ 1



จากแผนภูมิที่ 1 อธิบายได้ว่ารูปแบบการบริหารชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาความสามารถในการสอนภาษาไทยในโรงเรียนประถมศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นการบูรณาการแนวคิดของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพไปใช้ในทุกขั้นตอนของกระบวนการบริหารวงจรรวมคุณภาพตามแนวคิดของเดมมิ่ง ซึ่งประกอบด้วย 4 ระยะเวลา คือ ขั้นตอนวางแผน ขั้นตอนดำเนินการ ขั้นตอนตรวจสอบ และขั้นตอนปรับปรุงแก้ไข ซึ่งในแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียด ดังนี้

1) ขั้นตอนวางแผน เป็นขั้นตอนของการเตรียมความพร้อมในการกำหนดแนวทางการดำเนินงานร่วมกัน การจัดสภาพแวดล้อมและปัจจัยสนับสนุนในการพัฒนาการสอนภาษาไทยของครู โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการสร้างวิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วมกัน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ ขั้นตอนนี้มีความสัมพันธ์กับทุกองค์ประกอบของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ทั้งการสร้างค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วม ความร่วมมือของทีมงานที่มุ่งเน้นการเรียนรู้ การเรียนรู้ร่วมกันและการประยุกต์ใช้ การแบ่งปันวิถีปฏิบัติ ความมุ่งมั่นในการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เจือ้นใจการสนับสนุนและการสร้างความสัมพันธ์ ในขั้นวางแผนมีส่วนประกอบสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ (1) การศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหา โดยการยอมรับสภาพปัจจุบัน การร่วมกันสะท้อนปัญหา การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาและการแสวงหาแนวทางแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาไทยในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (2) การกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดคุณภาพครูสอนภาษาไทย โดยการกำหนดเป้าหมายการสอนของครู และการกำหนดตัวชี้วัดการสอนของครู (3) การกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดคุณภาพผู้เรียน โดยการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนและการกำหนดตัวชี้วัดผู้เรียน (4) การกำหนดหลักสูตรและออกแบบการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยการสร้างความรู้ความเข้าใจหลักสูตร มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ และการออกแบบการเรียนรู้ตามตัวชี้วัด และ (5) การสร้างแผนการทำงานร่วมกัน โดยการกำหนดตารางแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการกำหนดปฏิทินการนิเทศ

2) ขั้นตอนดำเนินการ เป็นขั้นตอนของการนำแนวทางที่กำหนดร่วมกันลงสู่ห้องเรียน พัฒนาและแก้ปัญหาการสอนภาษาไทยร่วมกัน พร้อมทั้งแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการปฏิบัติเพื่อให้เกิดการพัฒนาการสอนอย่างต่อเนื่อง ขั้นตอนนี้มีความสัมพันธ์กับทุกองค์ประกอบของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ใน 5 องค์ประกอบ คือ ความร่วมมือของทีมงานที่มุ่งเน้นการเรียนรู้ การเรียนรู้ร่วมกันและการประยุกต์ใช้ การแบ่งปันวิถีปฏิบัติ ความมุ่งมั่นในการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เจือ้นใจการสนับสนุนและการสร้างความสัมพันธ์

สัมพันธ์ในขั้นตอนการมีส่วนร่วมประกอบสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ (1) การนำแผนการจัดการเรียนรู้สู่ห้องเรียน โดยการเตรียมความพร้อมของครู การจัดกระบวนการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล (2) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการปฏิบัติการสอนภาษาไทย โดยการกำหนดประเด็นในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การแลกเปลี่ยนปัญหาและแนวทางในการแก้ปัญหา และการสรุปประเด็นที่ได้เรียนรู้ร่วมกัน และ (3) การปรับปรุงและพัฒนาแนวปฏิบัติ โดยการนำผลการประเมินผู้เรียนมาปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องและเหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน

3) ขั้นตอนตรวจสอบ เป็นการนิเทศติดตามและประเมินผลการดำเนินงานร่วมกัน ด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครูในการพัฒนาการสอนภาษาไทย และสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานซึ่งกันและกัน มีความสัมพันธ์กับทุกองค์ประกอบของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ทั้งการสร้างค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วม ความร่วมมือของทีมงานที่มุ่งเน้นการเรียนรู้ การเรียนรู้ร่วมกันและการประยุกต์ใช้ การแบ่งปันวิถีปฏิบัติ ความมุ่งมั่นในการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เจือ้นใจการสนับสนุนและการสร้างความสัมพันธ์ ในขั้นตรวจสอบมีส่วนประกอบสำคัญ 3 ประการ คือ (1) การนิเทศและติดตาม โดยการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศและเยี่ยมชั้นเรียน การนิเทศตามปฏิทิน และการให้ข้อมูลย้อนกลับ (2) การตรวจสอบและประเมินผล โดยการประเมินผู้เรียนและครูเทียบกับตัวชี้วัด และ (3) การวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล โดยการวิเคราะห์ผลการเรียนว่า ควรพัฒนาหรือเสริมในเรื่องใด และสรุปผลการประเมินให้ครูทราบ

4) ขั้นตอนปรับปรุงแก้ไข เป็นขั้นตอนของการนำผลการประเมินมาพิจารณา มีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 5 องค์ประกอบคือ การสร้างค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วม ความร่วมมือของทีมงานที่มุ่งเน้นการเรียนรู้ การเรียนรู้ร่วมกันและการประยุกต์ใช้ ความมุ่งมั่นในการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เจือ้นใจการสนับสนุนและการสร้างความสัมพันธ์ ซึ่งกระบวนการทำงานในขั้นตอนนี้มีส่วนประกอบสำคัญ 2 ประการ ได้แก่ (1) การนำผลการประเมินไปพัฒนาหลักสูตร/เป้าหมาย/ตัวชี้วัด และ (2) การวางแผนกิจกรรม/โครงการพัฒนาคุณภาพครูและคุณภาพผู้เรียน ให้เกิดการปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และแสวงหาแนวทางการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูสอนภาษาไทยให้มีความยั่งยืน

3. ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาความสามารถในการสอนภาษาไทยของครูในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในแต่ละชั้นตอนสรุปได้ ดังนี้

3.1 ผลจากการสัมภาษณ์ ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและศึกษานิเทศก์มีความเห็นสอดคล้องกันว่าในภาพรวมรูปแบบมีความเหมาะสมและชัดเจน มีประโยชน์ต่อการพัฒนาการสอนภาษาไทยของครูในพื้นที่สามจังหวัด

ชายแดนภาคใต้ ควรได้รับการส่งเสริมให้มีการนำไปปรับใช้ในสถานศึกษาเพื่อแก้ปัญหาและการพัฒนาการสอนภาษาไทยของครู พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะ เพื่อพัฒนารูปแบบครั้งที่ 1 ปรากฏผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เพื่อพัฒนารูปแบบครั้งที่ 1

กระบวนการบริหารวงจรคุณภาพ	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ
1. ชั้นวางแผน	<ul style="list-style-type: none"><li>- ผู้บริหารต้องเป็นตัวจักรสำคัญในการขับเคลื่อนและสร้างความเข้าใจที่ชัดเจนกับครูในการนำรูปแบบมาใช้</li><li>- ผู้บริหารและครูต้องมีเวลาในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้สร้างแนวทางในการนำรูปแบบมาใช้ร่วมกัน</li></ul>
2. ชั้นดำเนินการ	<ul style="list-style-type: none"><li>- ครูต้องจัดการเรียนรู้ตามตัวชี้วัด และเตรียมความพร้อมก่อนการสอนทุกครั้ง ทั้งด้านสื่อ เทคนิควิธีการสอน และการวัดประเมินผล</li><li>- การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ควรเพิ่มเวลาในการเรียนให้มากกว่านักเรียนในพื้นที่อื่น และมากกว่าที่หลักสูตรกำหนด</li></ul>
3. ชั้นตรวจสอบ	<ul style="list-style-type: none"><li>- ผู้บริหารควรมีการวางแผนที่ชัดเจนในการเยี่ยมชั้นเรียนว่า ต้องการกำกับติดตามในเรื่องใด เมื่อใด</li></ul>
4. ชั้นปรับปรุงแก้ไข	<ul style="list-style-type: none"><li>- ผู้บริหารและครูควรนำผลที่ได้จากการนิเทศหรือเยี่ยมชั้นเรียนมาประชุม เพื่อร่วมกันวิเคราะห์สาเหตุ และร่วมกันหาแนวทางในการแก้ปัญหา</li></ul>

3.2 ผลจากการสนทนากลุ่ม ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และศึกษานิเทศก์มีความเห็นสอดคล้องกันว่าในภาพรวมรูปแบบมีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในการพัฒนาความสามารถในการสอนภาษาไทยของครูในพื้นที่

สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ซึ่งผู้วิจัยได้สังเคราะห์ สรุปความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เพื่อพัฒนารูปแบบครั้งที่ 2 ปรากฏผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เพื่อพัฒนารูปแบบครั้งที่ 2

กระบวนการบริหารวงจรคุณภาพ	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ
1. ชั้นวางแผน	<ul style="list-style-type: none"><li>- ครูควรกำหนดเป้าหมายในการสอนภาษาไทยร่วมกันว่า จะให้เด็กมีคุณลักษณะอย่างไร และพฤติกรรมใดที่สะท้อนให้เห็นว่า นักเรียนมีการพัฒนาตามเกณฑ์ที่กำหนด</li><li>- ครูและผู้บริหารต้องร่วมกันศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ภาษาไทยและปรับให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน</li><li>- การจัดตารางเวลาในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ควรจัดกลุ่มตามช่วงชั้น เพราะปัญหาที่เกิดขึ้นจะมีลักษณะใกล้เคียงกัน</li></ul>
2. ชั้นดำเนินการ	<ul style="list-style-type: none"><li>- การนำแผนสู่การปฏิบัติในห้องเรียนเป็นขั้นตอนสำคัญที่สุดในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย ครูจึงต้องเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ ก่อนจัดกิจกรรม ทั้งด้านตัวครูเอง สื่อ กลวิธีการสอน กระบวนการจัดการเรียนรู้ และมีการประเมินผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ด้วยวิธีการที่หลากหลาย</li></ul>



ตารางที่ 2 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เพื่อพัฒนารูปแบบครั้งที่ 2 (ต่อ)

กระบวนการบริหารวงจรคุณภาพ	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ
3. ขั้นตรวจสอบ	- การตรวจสอบและให้ข้อมูลย้อนกลับจะทำให้ครูมีข้อมูลในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน
4. ขั้นปรับปรุงแก้ไข	- ผู้บริหารและครูต้องให้ความสำคัญกับผลการประเมินในแต่ละครั้ง แล้วนำผลที่ได้มาร่วมกันวางแผน กำหนดเป้าหมายที่เป็นไปได้ในการพัฒนาครูและนักเรียน

3.3 ผลจากการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับ  
ผู้บริหารสถานศึกษา ครูภาษาไทย ป.3 และ ป.6 ปรากฏผล  
ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ

กระบวนการบริหารวงจรคุณภาพ	ความเหมาะสม		ความเป็นไปได้		การแปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. ขั้นวางแผน	4.07	0.48	4.20	0.29	เหมาะสมมากและเป็นไปได้มาก
2. ขั้นดำเนินการ	4.10	0.51	4.06	0.41	เหมาะสมมากและเป็นไปได้มาก
3. ขั้นตรวจสอบ	4.02	0.57	4.05	0.40	เหมาะสมมากและเป็นไปได้มาก
4. ขั้นปรับปรุงแก้ไข	4.02	0.45	4.14	0.31	เหมาะสมมากและเป็นไปได้มาก
รวม	4.05	0.45	4.11	0.39	เหมาะสมมากและเป็นไปได้มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ โดยการสอบถามผู้บริหารสถานศึกษา ครูภาษาไทย ป.3 และ ป.6 ในภาพรวมรูปแบบมีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในการพัฒนาความสามารถในการสอนภาษาไทยของครูในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อยู่ในระดับมาก

ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบด้วยวิธีการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม และการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ในภาพรวม พบว่า รูปแบบมีความเหมาะสมและสามารถนำไปปฏิบัติได้อยู่ในระดับมาก

#### 4. ผลการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบ ปรากฏผลดังนี้

1) ความสามารถในการสอนภาษาไทยของครูในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในภาพรวม

มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อทดสอบด้วย Tukey's HSD พบว่า ครั้งที่ 4 สูงกว่าครั้งที่ 3 ครั้งที่ 2 และครั้งที่ 1 ตามลำดับ

2) ความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการบริหารชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาความสามารถในการสอนภาษาไทย ปรากฏผลดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการบริหารชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาความสามารถในการสอนภาษาไทย

รายการ	ระดับความพึงพอใจ		การแปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านการบริหารจัดการ	4.52	0.18	ระดับมากที่สุด
2. ด้านครู	4.65	0.16	ระดับมากที่สุด
3. ด้านผู้เรียน	4.59	0.19	ระดับมากที่สุด
รวม	4.59	0.19	ระดับมากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่า ความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการบริหารชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาความสามารถในการสอนภาษาไทย ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการสอนภาษาไทยของครูหลังจากใช้รูปแบบการบริหารชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาความสามารถในการสอนภาษาไทย ปรากฏผลดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการสอนภาษาไทยของครูหลังจากใช้รูปแบบการบริหารชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการพัฒนาความสามารถในการสอนภาษาไทย

รายการ	ระดับความพึงพอใจ		การแปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	
1. ครูเริ่มต้นการสอนด้วยความน่าสนใจทำให้นักเรียนอยากเรียนรู้	2.80	0.41	ระดับมาก
2. ครูมีสื่อที่หลากหลายใช้สอนนักเรียน	2.78	0.20	ระดับมาก
3. ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้สนุกสนานและน่าสนใจ	2.81	0.39	ระดับมาก
4. ครูให้ความสนใจแก่นักเรียนอย่างทั่วถึงขณะสอน	2.83	0.38	ระดับมาก
5. ครูให้ออกาสนักเรียนซักถามปัญหา	2.87	0.34	ระดับมาก
6. ครูให้กำลังใจทำให้นักเรียนมีความมั่นใจในการเรียน	2.81	0.39	ระดับมาก
7. ครูมีวิธีการที่หลากหลายช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามตัวชี้วัด	2.85	0.36	ระดับมาก
8. นักเรียนภูมิใจที่ทำงานที่ได้รับมอบหมายสำเร็จ	2.87	0.34	ระดับมาก
9. นักเรียนมีความสุขในการเรียนภาษาไทย	2.89	0.32	ระดับมาก
10. นักเรียนชอบวิธีการสอนของครูภาษาไทย	2.89	0.32	ระดับมาก
รวม	2.84	0.18	ระดับมาก

จากตารางที่ 5 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการสอนภาษาไทยของครูหลังจากใช้รูปแบบการบริหารชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการพัฒนาความสามารถในการสอนภาษาไทย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

### ■ อภิปรายผล

รูปแบบการบริหารชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาความสามารถในการสอนภาษาไทยของครูในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้วิจัยมีประเด็นที่จะนำมาอภิปราย ดังนี้

1. รูปแบบการบริหารชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาความสามารถในการสอนภาษาไทยของครูในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในพื้นที่ยี่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วยกระบวนการทำงาน 4 ขั้นตอน ได้แก่ (1) ขั้นวางแผน (2) ขั้นดำเนินการ (3) ขั้นตรวจสอบ และ (4) ขั้นปรับปรุงแก้ไข ซึ่งบูรณาการแนวคิด/หลักการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 6 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ (1) ค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วม (2) ความร่วมมือของทีมที่มุ่งเน้นการเรียนรู้ (3) การเรียนรู้ร่วมกันและการประยุกต์ใช้ (4) การแบ่งปันวิธีปฏิบัติ (5) ความมุ่งมั่นในการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง และ (6) เจือใยการสนับสนุนและการสร้างความสัมพันธ์ มาบูรณาการประยุกต์ใช้ในทุกขั้นตอน และจากการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ พบว่า มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ในการสร้างและพัฒนารูปแบบได้ผ่านกระบวนการในหลายขั้นตอน โดยเฉพาะการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้วิจัยได้ค้นคว้าหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาการสอนภาษาไทยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยนำแนวคิดของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพจากหลายประเทศที่เป็นผู้นำในด้านการศึกษามาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ ภายใต้ความเชื่อที่ว่า “พลังที่ยิ่งใหญ่ในการพัฒนาครูคือ พลังการเรียนรู้ร่วมกันของครู” ตามแนวคิดของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ลดความโดดเดี่ยวในการทำงานของครู ให้ครูได้มีโอกาสทำงานร่วมกัน พูดคุยแลกเปลี่ยนปัญหา วิธีการปฏิบัติ และแนวทางแก้ปัญหา ร่วมกัน เสริมสร้างพลังซึ่งกันและกันในการพัฒนาการเรียนรู้อย่างผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่อันเป็นผลสืบเนื่องจากสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ผ่านมาทำให้เกิดปัญหาด้านการขาดแคลนครูภาษาไทยที่มีความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญในการสอน อีกทั้งนักวิชาการที่จะไปให้การอบรม พัฒนาคูในพื้นที่ก็มีจำนวนน้อยเพราะไม่มั่นใจในความปลอดภัย ครูที่สอนภาษาไทยในพื้นที่ส่วนใหญ่ไม่ได้จบสาขาวิชาภาษาไทยและขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยที่ถูกต้อง ขาดการปฏิสัมพันธ์ช่วยเหลือกัน ทำให้รู้สึกโดดเดี่ยวในการทำงานและขาดแรงจูงใจในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่เหมาะสมในการพัฒนาความสามารถในการสอนภาษาไทยของครูและสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่มาใช้ 6 องค์ประกอบ และนำแนวคิด

วงจรคุณภาพ (PDCA) ตามแนวคิดของเดมมิง มาบูรณาการสร้างเป็นรูปแบบที่มีความสัมพันธ์กันในทุกขั้นตอนของกระบวนการทำงาน และมีกระบวนการในการทดลองใช้และพัฒนาอย่างเป็นระบบก่อนนำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม โดยมีเป้าหมายร่วมกัน คือ การเรียนรู้ของผู้เรียน โดยใช้พลังของครูในการเหนี่ยวนำซึ่งกันและกันให้เกิดพลังแห่งการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ร่วมมือกันในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนเกิดความสามารถในการเรียนรู้ตามเป้าหมายที่วางไว้

นอกจากนี้ในการพัฒนารูปแบบดังกล่าว ได้มีการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม และการสอบถามกลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งได้นำไปทดลองใช้จริงในโรงเรียน 2 โรงเรียน ที่มีครูจบสาขาวิชาภาษาไทยและไม่มีครูที่จบสาขาวิชาภาษาไทย แล้วนำข้อเสนอแนะในทุกขั้นตอนไปปรับปรุงและพัฒนารูปแบบตามกระบวนการ PDCA ซึ่งมีหัวใจสำคัญอยู่ที่ “กระบวนการทำซ้ำ” และนำผลมาใช้ในการพัฒนารูปแบบให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่และสามารถนำไปใช้พัฒนาความสามารถในการสอนภาษาไทยของครูทั้งในโรงเรียนที่มีครูจบสาขาวิชาภาษาไทยและไม่มีครูจบสาขาวิชาภาษาไทยได้อย่างแท้จริง จึงทำให้ได้รูปแบบที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้อยู่ในระดับมาก

2. การพัฒนาความสามารถในการสอนภาษาไทยของครูในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในพื้นที่ยี่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของโรงเรียนกลุ่มทดลอง ในภาพรวม แต่ช่วงเวลา ความสามารถในการสอนภาษาไทยของครูมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยความสามารถในการสอนภาษาไทยของครูสูงขึ้นตามลำดับ

ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการนำรูปแบบการบริหารชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพไปใช้เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะเปิดโอกาสให้ครูเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่ประสบความสำเร็จซึ่งกันและกัน กระบวนการการเปลี่ยนแปลงการทำงานร่วมกันของครูนำไปสู่การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ทำให้ครูผู้สอนเปิดกว้างในการทำงานร่วมกัน (Strahan, 2002) ช่วยเหลือกันด้วยความเป็นกัลยาณมิตร แก้ปัญหาได้ตรงตามความต้องการของครู เพราะการได้ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้แต่ละครั้งจะมีการกำหนดเป้าหมายของการแลกเปลี่ยนว่า ต้องการแลกเปลี่ยนในประเด็นใดที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย ทั้งปัญหา แนวทางการปฏิบัติที่ประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว แล้วมาร่วมกันแสวงหา

แนวทางในการแก้ปัญหาจากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริง

สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งซึ่งช่วยในการพัฒนาการสอนภาษาไทยของครูหลังจากนำรูปแบบมาใช้ คือ กระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูที่อิงมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด โดยการออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะหรือบรรลุเป้าหมายตามตัวชี้วัด ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการออกแบบการเรียนรู้แบบย้อนกลับ (backward design) ซึ่งเป็นการออกแบบการเรียนรู้ที่เริ่มต้นจากผลลัพธ์ที่คาดหวังหรือมาตรฐานการเรียนรู้ แล้วนำการวัดประเมินผลมาเป็นหลักในการออกแบบหลักสูตรหรือหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งการออกแบบการเรียนรู้ย้อนกลับนี้จะมีความเหมาะสมกับรูปแบบการนิเทศการเรียนการสอนตามแนวคิดของ PLC เพราะมีประเด็นคำถาม 3 ขั้นตอนที่สำคัญที่ครูต้องร่วมกันอภิปรายเพื่อหาคำตอบได้แก่ 1) กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของนักเรียน โดยครูร่วมกันพิจารณาว่า นักเรียนต้องมีความรู้ความเข้าใจเรื่องอะไร ต้องมีความสามารถทำอะไรได้ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) กำหนดหลักฐานร่องรอย เพื่อพิจารณาว่านักเรียนมีความรู้เข้าใจอย่างแท้จริงหรือไม่เพียงใด ซึ่งครูต้องตอบคำถามว่า รู้ได้อย่างไรว่านักเรียนได้บรรลุผลลัพธ์ที่คาดหวังหรือมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ รู้ได้อย่างไรว่านักเรียนเข้าใจความคิดสำคัญหรือความคิดหลัก (big ideas) อย่างแท้จริงหรือนักเรียนควรแสดงออกอย่างไรจึงจะเป็นหลักฐานที่แสดงว่ามีความรู้และทักษะตามข้อ 1) ซึ่งการตอบคำถามเหล่านี้จะเชื่อมโยงให้ครูผู้สอนมองเห็นแนวทางประเมินผลการเรียนรู้ที่จะใช้ตรวจสอบพฤติกรรมแสดงออกของนักเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น ใช้โครงงาน หรือการลงมือปฏิบัติ ในสถานการณ์จริง หรือใช้แบบทดสอบต่างๆ เพื่อจะได้แน่ใจว่านักเรียนมีความรู้และทักษะที่สำคัญอย่างแท้จริง และ 3) ออกแบบการเรียนรู้โดยครูผู้สอนออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ โดยร่วมกันพิจารณาเนื้อหาสาระและวิธีสอนและลำดับกิจกรรมตามความเหมาะสม ทั้งนี้การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ตามที่คาดหวัง ผู้วิจัยได้นำเสนอไว้ในคู่มือด้วยเทคนิค WHERETO ซึ่งครูในกลุ่มทดลองใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาเทคนิคการสอนภาษาไทย จึงเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลให้ความสามารถในการสอนภาษาไทยของครูมีพัฒนาการที่สูงขึ้น

3. ความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการบริหารชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาความสามารถในการสอนภาษาไทยของครูในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการนำรูปแบบมาใช้กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนกลุ่มทดลอง ผู้วิจัยได้มีการเตรียมความพร้อมแก่ผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยการอบรมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในการนำรูปแบบไปใช้ ส่งผลให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ความเข้าใจในการนำรูปแบบไปใช้ นอกจากนี้ยังได้สร้างและพัฒนาคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาความสามารถในการสอนภาษาไทยไปใช้ในการพัฒนาความสามารถในการสอนภาษาไทย เพื่อเป็นแนวทางในการนำรูปแบบไปใช้ และสามารถปรับให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนแต่ละโรงเรียน ซึ่งผู้เข้ารับการอบรมมีความคิดเห็นว่า คู่มือที่สร้างขึ้นสามารถนำไปปฏิบัติได้ในระดับมาก ซึ่งจากผลการประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบ ด้านการบริหารจัดการยังพบว่า ครูมีความพึงพอใจในประเด็น “โรงเรียนมีคู่มือในการนำรูปแบบไปใช้พัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทยที่ชัดเจนสามารถนำไปปฏิบัติได้” อยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้นการที่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีคู่มือเป็นกรอบในการทำงานและการนำรูปแบบไปใช้ในแต่ละชั้นตอน จึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในระดับมากที่สุด

นอกจากนี้การได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน จะสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญในการแบ่งปันข้อมูล/ความรู้ และการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพให้เข้มแข็ง โดยความไว้วางใจจะเกิดขึ้นใน 3 กลุ่ม คือ ผู้บริหารสถานศึกษากับครู ครูกับครู และครูกับผู้ปกครอง สอดคล้องผลการวิจัยของ Supovitz (2002) ที่พบว่า ความไว้วางใจระหว่างครูกับครู ส่งผลมากที่สุดอย่างมีนัยสำคัญ เพราะเมื่อครูมีความไว้วางใจกันย่อมจะช่วยเหลือและสนับสนุนกัน แบ่งปัน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน และร่วมกันฟันฝ่าอุปสรรค ซึ่งในที่สุดจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาที่ใช้กระบวนการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ ย่อมจะส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดความไว้วางใจทั้งระหว่างครูกับครู และระหว่างผู้บริหารกับครูได้ และสอดคล้องงานวิจัยของ Strahan (2002) ที่พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาศึกษาที่ครูทุกคนมีความพยายามที่จะพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนในการอ่านโดยใช้กระบวนการการเปลี่ยนแปลงการทำงานร่วมกันของครู นำไปสู่การพัฒนากระบวนการเรียนการสอน ทำให้ครูผู้สอนเปิดกว้างในการทำงานร่วมกันโดยการพัฒนาหลักสูตรสำหรับการอ่านและการเขียนเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ซึ่งความร่วมมือของครูที่เน้นการเรียนรู้ของผู้เรียนเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง เมื่อเวลาผ่านไปครูมีความพยายามร่วมกันที่จะขับเคลื่อนด้วยข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้เรียน และเป็นแนวทางสำคัญสำหรับ

การปลูกฝังความรู้สึกและการรับรู้ความสามารถของครูที่ประสบความสำเร็จไปสู่ครูรุ่นใหม่ของโรงเรียน ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงส่งผลให้ผู้บริหารและครูในโรงเรียนกลุ่มทดลอง มีความพึงพอใจต่อรูปแบบในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

4. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการสอนภาษาไทยของครูหลังจากใช้รูปแบบการบริหารชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาความสามารถในการสอนภาษาไทย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการนำรูปแบบการบริหารชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพไปใช้จะให้ความสำคัญกับผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน (Dufour & Eaker, 1998) ซึ่งครูจะต้องมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนโดยมีเป้าหมายร่วมกัน คือ การเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งจะแตกต่างจากการสอนที่ผ่านมา ซึ่งพบว่า มีนักเรียนจำนวนหนึ่งที่ถูกทอดทิ้งกลายเป็น “เด็กหลังห้อง” ด้วยเหตุผลที่ว่าเรียนรู้ได้ช้ากว่าคนอื่น ซึ่งในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จะมีจำนวนนักเรียนในกลุ่มนี้ในอัตราที่สูงกว่าพื้นที่อื่นเพราะเกิดปัญหาในเรื่องการใช้ภาษาไทยในการสื่อสาร การอ่านและการเขียน ซึ่งเป็นอุปสรรคในการเรียนวิชาอื่นๆ เมื่อปัญหาดังกล่าวไม่ได้รับการแก้ไข และปล่อยไว้นานจะทำให้เด็กกลุ่มนี้มีเจตคติที่ไม่ดีต่อวิชาภาษาไทย เพราะเมื่ออ่านไม่ออกก็เกิดปัญหาในการเรียนและการทำกิจกรรมในชั้นเรียนที่ช้ากว่าเพื่อนในห้อง จึงไม่สนใจเรียนและบางคนยังสร้างความรำคาญแก่ผู้อื่น ในการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบดังกล่าว ครูจึงต้องมีการกำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้ของผู้เรียน ร่องรอยหลักฐานที่แสดงออกให้เห็นถึงการเรียนรู้ของผู้เรียน การวัดประเมินผลที่สะท้อนให้เห็นว่านักเรียนแต่ละคนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมายหรือไม่ รวมทั้งมีการร่วมกันแสวงหาแนวทางในการช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนรู้ช้า และส่งเสริมนักเรียนที่เรียนรู้เร็วให้สามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง จึงทำให้นักเรียนทุกคนเกิดการเรียนรู้ตามศักยภาพของแต่ละคน นักเรียนเกิดความภูมิใจและเห็นคุณค่าของตัวเอง และมีแรงจูงใจในการเรียนรู้ ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครูมีความเป็นกัลยาณมิตรมากขึ้นเกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน และเป็นพื้นฐานในการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในห้องเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิพย์วรรณ สุขใจรุ่งวัฒนา และ อิศร์ศักดิ์ อุ่นอารมย์เลิศ (2553) ที่พบว่า ปัจจัยด้านการตระหนักผู้ดำเนินการเรียนและบรรยากาศห้องเรียนที่เป็นกัลยาณมิตร ส่งผลเชิงบวกต่อการเรียนรู้และความพึงพอใจในการเรียนรู้ของผู้เรียน ด้วยเหตุผลดังกล่าวหลังจากใช้รูปแบบการบริหารชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาความสามารถในการสอนภาษาไทย นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการสอน

ภาษาไทยของครู ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

## ■ ข้อเสนอแนะ

*ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้*

ผลการวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาความสามารถในการสอนภาษาไทยของครูในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถนำไปปรับใช้ได้ตามแนวทาง ดังนี้

1. หน่วยงานต้นสังกัดและเขตพื้นที่การศึกษา สามารถนำรูปแบบดังกล่าวไปใช้ในการพัฒนาการสอนภาษาไทยของครูและประยุกต์ใช้ได้กับทุกกลุ่มสาระ โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาครูโดยการสร้างพลังการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในตัวครูและเหนี่ยวนำให้เพื่อนครูเกิดการรวมพลังกันพัฒนาการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งจากผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่าชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสามารถพัฒนาความสามารถในการสอนภาษาไทยของครูได้

2. การนำรูปแบบไปใช้ในโรงเรียน ผู้บริหารต้องสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ครูในการนำรูปแบบไปใช้ และจัดทำคู่มือการใช้รูปแบบเพื่อเป็นแนวทางในการนำไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งผลการวิจัยพบว่า การสร้างคู่มือการบริหารชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นแนวทางในการปฏิบัติในแต่ละขั้นตอนส่งผลเชิงบวกต่อการพัฒนาความสามารถในการสอนภาษาไทยของครู

3. ผู้บริหารต้องเปิดโอกาสให้ครูได้มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนวิธีปฏิบัติร่วมกัน จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จัดตารางเวลาให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ปัญหา แนวทางแก้ปัญหา และเสริมสร้างพลังซึ่งกันและกัน ซึ่งผลการวิจัยพบว่า การแลกเปลี่ยนวิธีการปฏิบัติเป็นหัวใจของการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ซึ่งสามารถนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน

4. การนำรูปแบบไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารต้องพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการออกแบบการเรียนรู้แบบย้อนกลับ (backward design) ซึ่งเป็นการออกแบบการเรียนรู้ของครูอิงมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด เพื่อให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะหรือบรรลุเป้าหมายตามตัวชี้วัด ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่า การออกแบบการเรียนรู้แบบย้อนกลับสามารถพัฒนาผู้เรียนได้ตรงตามตัวชี้วัดคุณภาพผู้เรียน

*ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป*

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการนำรูปแบบไปใช้



2. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาตัวชี้วัด ประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการนำรูปแบบไปใช้

3. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับประสิทธิผล ของรูปแบบในประเด็นอื่นๆ เช่น ความสามารถในการอ่านออก เขียนได้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เป็นต้น

### ■ เอกสารอ้างอิง

ทิพย์วรรณ สุขใจรุ่งวัฒนา, และ อิศักดิ์ อุ่นอารมณฺ์เลิศ. (2553).

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนที่ดีของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 1(2), 126-139.

เรชา ชูสุวรรณ, จริญญา แสงหวัง, ภิรมย์ จินธาตา, และ นิดา หนั่นดี. (2554). *การพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนราธิวาส โดยใช้การจัดการ ความรู้*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

วิจารณ์ พานิช. (2554). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: ตลาดา พับลิเคชั่น.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2556). *ผลการประเมิน การอ่าน คิด วิเคราะห์*. กรุงเทพฯ: ศรุสภา ลาดพร้าว.

สำนักพัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้. (2554). *แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษ เฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุม สหกรณ์แห่งประเทศไทย.

สุวิไล เปรมศรีรัตน์, ศิริเพ็ญ อังสิทธิพูนพร, อิสระ ชูศรี, และ มยุรี ถาวรพัฒน์. (2553). *การจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา (ภาษาไทย-มลายูถิ่น) ในพื้นที่สี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ การวิจัยเชิงปฏิบัติการ*. นครปฐม: ศูนย์ศึกษาและฟื้นฟูภาษา และวัฒนธรรมในภาวะวิกฤต สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล.

DuFour, R. (2004). What is a “Professional learning community”? *Educational Leadership*, 61(8), 6-11.

DuFour, R., & Eaker, R. (1998). *Professional learning communities at work: Best practices for enhancing student achievement*. Bloomington, IN: Solution Tree Press.

Fullan, M. (2005). *Leadership and sustainability: System thinkers in action*. Thousand Oaks: Sage Publications.

Hord, S. M. (2004). *Learning together, leading together: Changing schools through professional learning communities*. New York: Teachers College Press.

Newmann, F. M., & Wehlage, G. G. (1995). *Successful school restructuring: A report to the public and educator*. Madison, WI: Center on Organization and Restructuring of Schools, Wisconsin Center for Education Research, University of Wisconsin School: Perception of at-risk females and their teachers. *The Science Teacher*, 62(4), 24-29.

Strahan, E. (2002). *Moral leadership: Getting to the heart of school improvement*. San Francisco: Jossey-Bass.

Supovitz, J. A., (2002). *Developing communities of instructional practice*. Paper presented at the American Educational Research Association annual meeting, New Orleans. Retrieved from [http://www.cpre.org/images/stories/cpre\\_pdfs/COPAERA.pdf](http://www.cpre.org/images/stories/cpre_pdfs/COPAERA.pdf)

Waters, T., & Cameron, G. (2005). *The balanced leadership framework: Connecting vision with action*. Denver, Colorado: Mid-continent Research for Education and Learning.

Wenger, E. C., & Snyder, W. M. (2000). Communities of practice: The organizational factor. *Harvard Business Review*, 73(7), 139-145.